

VEDRAN NUIĆ*, BERISLAV BARIŠIĆ-JAMAN**

Vještačenje u kaznenom postupku u povodu kaznenih djela prisile prema policijskim službenicima i zlouporabe droga

Sažetak

U ovome članku opisano je tumačenje dokaza i davanje nalaza i mišljenja u postupku vještačenja na iskazanu sumnju obrane u dokaze, činjenice ili okolnosti kaznenog djela u sudskom postupku iz prakse vještaka.

U ponovnom postupku vještačenja, vještaci Centra razjasnili su svaku sumnju u izuzete i evidentirane dokaze i utvrđene činjenice primijenivši znanstvene standarde koji su pomogli sudu u odlučivanju na razuman i logičan način u postupku kaznenog djela.

Ključne riječi: balistika, promet, vještačenje, traseologija, tragovi pucanja, dokazani standard.

1. UVOD

Cilj je ovoga članka putem studije slučaja naglasiti važnost pravilnog i pravovremenog izuzimanja i fiksiranja tragova na mjestu događaja kako bi se utvrdile činjenice bitne za opis i kvalifikaciju kaznenog djela ili prekršaja, te izvođenje tih činjenica (dokaza) tijekom sudskih rasprava. Stručna literatura iz područja balistike i traseologije prvenstveno se bavi određivanjem udaljenosti pucanja i određivanjem upadnog kuta na temelju izgleda oštećenja podloge ili deformacije zrna streljiva, kao i rikošeta odnosno odbijanja zrna streljiva o podlogu.

Studija slučaja u ovom članku opisuje korištenu metodu u cilju utvrđivanja postojanja mehaničkog oštećenja na vozilu nastalog uslijed ispaljenog zrna streljiva iz vatrenog oružja

---

* dipl. inž. Vedran Nuić, glavni vještak u Službi traseoloških vještačenja Centra za forenzična ispitivanja, istraživanja i vještačenja „Ivan Vučetić“ MUP-a RH; stalni sudski vještak za balistiku i mehanoskopiju.

** dipl. inž. Berislav Barišić-Jaman, voditelj Službe traseoloških vještačenja Centra za forenzična ispitivanja, istraživanja i vještačenja „Ivan Vučetić“ MUP-a RH; stalni sudski vještak za prometno-tehnička vještačenja.

prikazanog na fotografiji u dokumentaciji sadržanoj u sudskom spisu, a koja se u praksi rijetko primjenjuje. Ovaj je slučaj izabran zbog toga što opisuje postupak i metode vještačenja na temelju podataka i dokumentacije sadržane u sudskom spisu, ponajprije na temelju fotodokumentacije očevida provedenog na mjestu događaja. Opisano je izvođenje dijela dokaza iz područja traseoloških i prometnih vještačenja u sudskoj raspravi na Županijskom sudu u Varaždinu, a koji su mogli promijeniti činjenični opis kaznenih djela iz članka 314. stavka 2., članka 190. stavka 2. i članaka 11. st. 6. KZ/11. za koje je počinitelj A. M. optužen.

Dana 12. 8. 2013. godine, oko 20,40 sati, policijski službenici Službe kriminalističke policije Policijske uprave varaždinske tijekom radnog vremena postupali su po dojavi, a radi sprječavanja bijega sumnjive osobe koja je u svojem vozilu marke „BMW“, srebrne boje i njemačkih registarskih oznaka prevozila predmete iz domene kaznenih djela zlouporabe droga. Tijekom tog policijskog postupanja u mjestu Stažnjecvu, nepoznata je muška osoba u navedenom vozilu, ne obazirući se na vidljive policijske oznake i upozorenja, pokušala pregaziti policijske službenike kriminalističke policije Č. Š., K. P., D. Č. i Đ. B. U naletu prednjeg i desnog dijela vozila policijski službenici bili su odbačeni na tlo, a počinitelj se sa svojim vozilom dao u bijeg. U cilju otklanjanja neposredne opasnosti za život i tijelo policijskih službenika oni su uporabili vatreno oružje pucajući u pravcu stražnjeg dijela vozila počinitelja, te tako zaustavili vozilo i svladali počinitelja.

Očevid na mjestu događaja provela je županijska državna odvjetnica u suradnji s policijskim službenicima i kriminalističkim istražiteljima sukladno s odredbama zakona i pravilima struke. Tom su prilikom evidentirani svi relevantni tragovi pucanja iz vatrenog oružja, oštećenja na vozilu počinitelja kao i dvije odbačene PVC vrećice s praškastom tvari smeđe boje nalik na opojnu drogu, za koju se naknadnim vještačenjem potvrdilo da se radi o heroinu.

Fotografije 1 i 2: Strelicama su obilježeni tragovi pojedinih mehaničkih oštećenja nastalih naletom vozila na policijske službenike, a koji potječu od policijske opreme i odjeće

Fotografija 3: Pojedini evidentirani tragovi ulaznih mehaničkih oštećenja na stražnjem kraju vozila koja su nastala ispaljenim hicima iz vatrenog oružja policijskih službenika

Fotografija 4: Jedna od dviju PVC vrećica sa sadržajem opojne droge, pronađena na mjestu događaja, a koje su bile odbačene prilikom bijega počinitelja

2. RASPRAVA - IZVOĐENJE DOKAZA

Tijekom dokaznog postupka obrana optuženika ustrajala je na optuženikovu opisu predmetnog događaja koji je iskazivao kako su se policijski službenici prilikom zaustavljanja vozila nalazili ispred njegova vozila i uporabili vatreno oružje pucajući u njegovu smjeru; te da je upravo to razlog zbog kojega je pokušao pobjeći, odnosno stisnuo je gas i nastavio kretanje vozilom.

Vezano uz navedeno, a u cilju izvođenja dokaza od strane suda, angažirani su stalni sudski vještaci balističke i prometne struke, koji su u svojim nalazima, na osnovi podataka

i dokumentacije sadržane u sudskome spisu, dali mišljenje u kojem su izrazili sumnju kako provedenom očevidnom radnjom nije evidentirano mehaničko oštećenje na prednjem dijelu poklopca motora vozila počinitelja koje je moglo potjecati od hica ispaljenog iz vatrenog oružja policijskih službenika. Prometni je vještak u svojem dijelu nalaza navodio i mogućnost kako je policija u cilju zaštite svojih službenika mogla u kratkom vremenu od svega par dana izmijeniti dio poklopca motora na kojem se nalazilo sporno mehaničko oštećenje prikazano na fotografiji broj 5 i označeno strelicom.

Fotografija 5: Strelicom označeno mjesto na prednjem dijelu poklopca motora vozila počinitelja za kojeg su imenovani stalni sudski vještaci balističke i prometno-tehničke struke izrazili sumnju u to da se radi o mehaničkom oštećenju koje bi moglo potjecati od hica ispaljenog iz vatrenog oružja

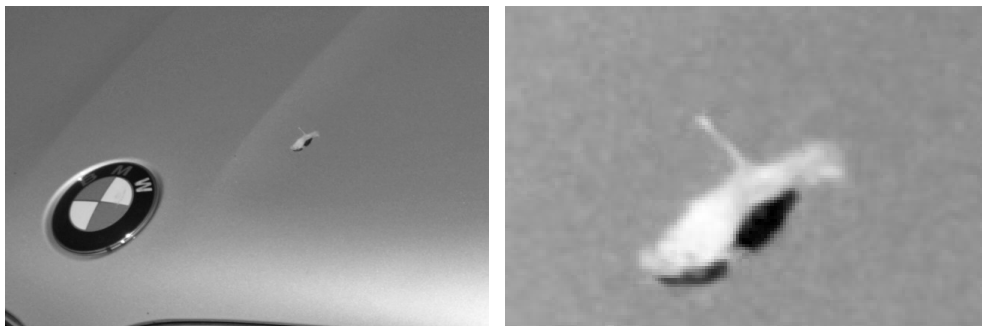
Tijekom izvođenja dokaza, na prijedlog stranaka u postupku, Županijski je sud u Varaždinu nalogom za vještačenje od vještaka Centra za forenzična ispitivanja, istraživanja i vještačenja „Ivan Vučetić“ zatražio provođenje kombiniranog prometno-tehničkog i balističkog vještačenja spornog traga s prednje strane osobnog vozila BMW X5.

3. NALAZ I MIŠLJENJE VJEŠTAKA CENTRA

Prema redovnoj proceduri rada u Centru na digitalnom zaštićenom dokazu, a za potrebe balističkog i prometnog vještačenja, forenzičnim softverom EnCase izrađena je forenzična kopija CD medija koji se nalazio u spisu, a na kojem su pohranjene fotografije očevida predmetnog kaznenog djela protiv osumnjičenog A. M.

Analizirana je fotografija pod nazivom datoteke IMG-1171 (fotografija 5) koja je sadržavala slikovni prikaz spornog traga za koji su prethodno angažirani vještaci u dokaznom postupku izrazili sumnju da bi mogao potjecati od zrna streljiva ispaljenog iz vatrenog oružja.

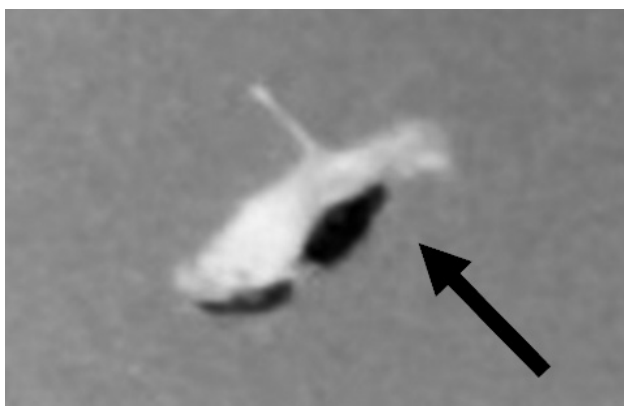
S pomoću forenzičnog softvera za analizu slike i videa AMPED FIVE, provedeno je uvećanje prikaza spornoga traga.

Fotografije 6 i 7: Uvećani detalji fotografije IMG 1171, tj. spornog traga - na prednjem dijelu poklopca motora vozila

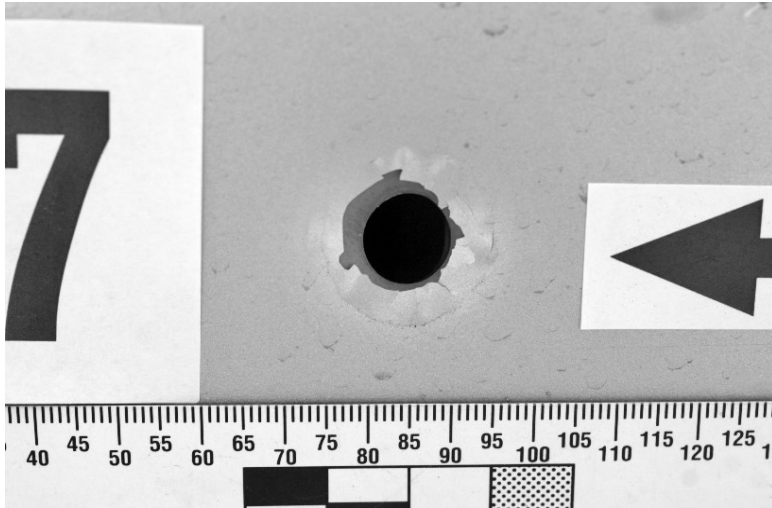
Analizom fizikalnih svojstava spornog traga i podloge lima poklopca motora vozila (haube) na uvećanoj fotografiji izdvojenoj iz fotodokumentacije očevida (IMG 1171), vizualnom metodom bilo je moguće isključiti kako je sporni trag nastao kao posljedica mehanizma proboja ispaljenog zrna streljiva ili njegovih dijelova kroz limeni poklopac motora (haube).

Naime, prema fizikalnim svojstvima spornog traga i podloge, vještak je zaključio kako je sporni trag najvjerojatnije ptičji izmet, tj. kašasta tvar koja se sastoji od tekućine bijele boje (izlučevine vode i mokraće) i čvrste tvari crne i smeđe boje (neprobavljeni dijelovi kukaca, biljaka ili sl.). Sporni trag nastao je slobodnim padom ptičjeg izmeta, tj. kašaste tvari pod određenim kutom. Krajnji izgled spornog traga posljedica je i djelomičnog slijevanja zbog zakrivljenog oblika površine podloge na koju je pao kao i utjecaja gravitacije.

Fotografija 8: Uvećana fotografija spornog traga (ptičjeg izmeta) prikazuje i izduživanje dijela traga (tekućine) u obliku bodljikaste projekcije, tzv. repića, strelica crvene boje pokazuje smjer udara o podlogu poklopca motora

U fotodokumentaciji očevida, između ostalog, prikazani su i bliži snimci karakterističnih mehaničkih oštećenja koji su nastali kao posljedica izravnih pogodaka zasebno ispaljenih zrna streljiva iz oružja u kalibru 9 mm Luger kroz lim stražnjih prtljažnih vrata predmetnog vozila.

Fotografija 9: Uvećani snimak jednog mehaničkog oštećenja (označeno brojem 27) koje je nastalo na stražnjem dijelu vozila probojem ispaljenog zrna streljiva cal. 9 mm Luger

Pravilni koncentrični promjer mehaničkog oštećenja lima posljedica je gotovo okomitog upadnog kuta ispaljenog zrna streljiva u odnosu na podlogu. Fizikalna svojstva ovog primarnog mehaničkog oštećenja karakterizira nastala kružna perforacija čiji krajevi završavaju uvijanjem lima u pravcu penetracije (probijanja) ispaljenog zrna streljiva (izvana i prema unutrašnjosti prtljažnog prostora), kao i karakteristična sekundarna posljedica prijenosa energije u području nastalog oštećenja, tj. pucanje sloja laka oko nastalog mehaničkog oštećenja, prikazano na fotografiji broj 9.

Sporni trag koji je predmet ovog vještačenja ne posjeduje ni jedno od gore navedenih karakterističnih fizikalnih svojstava mehaničkog oštećenja nastalog kao posljedica mehanizma probijanja čeličnog lima ispaljenim zrnom streljiva ili njegovim dijelovima (fragmenta košuljice ili jezgre zrna streljiva).

Na temelju pregleda spornog traga prikazanog u fotodokumentaciji očevida i njegove uvećane snimke prikazane u fotodokumentaciji vještačenja, vizualnom je metodom bilo moguće isključiti mogućnost da je sporni trag nastao kao posljedica mehanizma proboja ispaljenog zrna streljiva ili njegovih dijelova kroz limeni poklopac motora (haube).

Vizualnom analizom fizikalnih svojstava spornog traga i podloge, moguće je zaključiti da je sporni trag ptičji izmet, tj. kašasta tvar koja se sastoji od tekućine bijele boje (izlučevine vode i mokraće) i čvrste tvari crne i smeđe boje (neprobavljeni dijelovi kukaca, biljaka ili sl.), a nastao je slobodnim padom pod određenim kutom i djelomično se slijevajući sa zaobljenog poklopca motora (haube).

Kako se predmetnim balističkim i traseološkim vještačenjem isključuje mogućnost da sporni trag potječe od ispaljenog zrna streljiva odnosno njegovih dijelova, vještačenjem nisu analizirani podaci vezani uz mogućnost zamjene odnosno popravka predmetnog poklopca motora. Informativni podatak koji je prikupljen od ovlaštenog zastupnika za vozila marke „BMW“, tvrtke „Tomić“, govori kako bi nabava limenog poklopca motora stajala 7883,10 kn, a lakiranje oko 1500,00 kn, te bi sve vremenski trajalo od dva do pet dana. Podaci proizvođača ukazuju i na to da je materijal od kojeg je izrađen poklopac motora čelični lim debljine 0,5 mm, a ne aluminijski - kako je to navodio prije angažirani stalni vještak prometno-tehničke struke.

4. ZAKLJUČAK

Ni jedno mjesto događaja nije istovjetno, te se u praksi svakom pojedinom mjestu događaja pristupa na individualan način. Međutim, postoje opća i jedinstvena pravila vezana uz samu prirodu pojedinog kaznenog djela ili prekršaja o kojima, uz protokole kriminalističke policije, ovisi kako će se i na koji način pojedino mjesto događaja obraditi. Očevid je neponovljiva radnja i u većini slučajeva radi se o hitnoj istražnoj radnji, te stoga treba imati na umu kako mogući propusti ugrožavaju cijelu kriminalističku obradu i vjerodostojnost pronađenih tragova i dokaza.

U raspravnom dijelu sudskog postupka obrana i iskaz osumnjičenika ponekad dovode u sumnju činjenični opis događaja i prikupljene dokaze a sve u cilju prekvalifikacije djela ili oslobođanja od optužbe počinitelja kaznenih djela. Obrani optuženika u sudskom postupku ponekad ide u prilog nedovoljno stručno i profesionalno odrađen očevid i prikupljanje dokaza, nedostatak činjeničnog opisa i klasifikacije kaznenog djela ili pogrešni znanstveni zaključci i tumačenja dokaza na sudu.

Pojam i pravilo „*in dubio pro reo*“ - koju obrana često koristi vezano uz postojanje činjenica, okolnosti i dokaza koji idu na štetu optuženika, zahtijevaju da oni moraju biti utvrđeni izvjesno, tj. na način da je njihovo postojanje izvan svake razumne sumnje.

Stalni sudski vještaci na temelju svojega stručnog znanja i kompetencije pružaju sudu uslugu davanja vještačkog nalaza i mišljenja (vještačenje) kada je to potrebno radi utvrđivanja ili razjašnjenja činjenica koje se utvrđuju u postupku. Ako u mišljenju vještaka ima proturječnosti ili nedostataka ili se pojave osnove sumnje u točnost danog mišljenja, a ti se nedostaci ili sumnja ne mogu otkloniti ponovnim ispitivanjem vještaka, te sud prihvati primjedbe stranaka i odredi novo vještačenje - u pravilu će ga povjeriti vještaku iz druge ustanove, što je u predmetnom događaju i provedeno angažiranjem vještaka Centra.

U opisanom slučaju očevidna je radnja provedena u skladu s pravilima struke i zakonskim odredbama, stoga se vještačenje i moglo provesti na temelju fotodokumentacije očevida. Sumnja u porijeklo spornog traga na poklopcu motora proizašla je iz nalaza prethodno angažiranih vještaka koji su svoje mišljenje dali na temelju te dokumentacije i svojeg stručnog znanja i kompetencija. Da mjesto događaja nije dokumentirano po pravilima struke, sumnja u porijeklo spornog traga moguće ne bi mogla biti otklonjena što bi rezultiralo promjenom opisa i kvalifikacije počinjenog kaznenog djela.

Nakon izrade pisanog nalaza i mišljenja vještaka Centra, kao i davanja iskaza na raspravi suda, prethodno angažirani stalni sudski vještak i sud prihvatili su mišljenje i činjenično obrazloženje vještaka Centra, tj. da sporni trag na prednjoj strani poklopca motora ne potječe

od ispaljenog zrna streljiva iz vatrenog oružja policijskih službenika, te je odbacio svaku razumnu sumnju u neutvrđenu činjenicu spornog traga.

Metodu vizualne analize tragova i dokaza s mjesta počinjenja kaznenih djela ili prekršaja koji su zabilježeni fotografijom (u današnje je vrijeme uobičajeno koristiti digitalni zapis fotografije), moguće je primijeniti u gotovo svim granama forenzične znanosti kao što su analiza tragova obuće, analiza raspodjele tragova krvi, balističke analize tragova pucanja vatrenog oružja, analiza tj. određivanje visine osumnjičenika i dr. Pravilno obilježen i fotografiran trag za kojeg je dano znanstveno objašnjenje o njegovu porijeklu i/ili mehanizmu nastanka - može biti ključan dokaz u rješavanju nekog kaznenog djela ili može pridonositi radnji kriminalističkog istraživanja, kao i donošenju ispravne presude od strane suda.

LITERATURA

Knjige i zakoni

1. Zakon o kaznenom postupku, pročišćeni tekst zakona, NN 152/08., 76/09., 80/11., 121/11., 91/12., 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17., 126/19., 126/19. na snazi od 1. 1. 2020.
2. Kazneni zakon, pročišćeni tekst zakona, NN 125/11., 144/12., 56/15., 61/15., 101/17., 118/18., 126/19., 84/21. na snazi od 31. 7. 2021.
3. Smyth Wallace, J. (2018). *Chemical Analysis of Firearms, Ammunition, and Gunshot Residue*, CRC Press Taylor & Francis Group.
4. James, S.H., Kish, P. E., Sutton, T. P. (2005). *Principles of Bloodstain Pattern Analysis, Theory and Practice*, CRC Press Taylor & Francis Group.
5. Haag, L.C. (2006). *Shooting Incident Reconstruction*, Academic Press, Elsevier.
6. Waggoner, K. (2007). *Handbook of Forensic Services*, FBI Laboratory Publication, Federal Bureau of Investigation Quantico, Virginia.

Članci

1. Mrčela, M. i Delost, D. (2019). Dokazni standardi u kaznenom postupku, *Policija i sigurnost*, Vol. 28 No 4/2019., str. 417-435.
2. Križanić, G., Šmer-Bajt, B. (2016). Vještačenja u kaznenom postupku, *Priručnik za polaznike Pravosudne akademije*.

Arhiva MUP-a

1. Nalaz i mišljenje vještaka
2. Bilten događaja IS MUP-a
3. Fotodokumentacija očevida

Summary

Vedran Nuić, Berislav Barišić-Jaman

Expert examination procedure in criminal proceedings on criminal acts of coercion towards police officers and drug abuse

This article describes the interpretation of evidence and the provision of findings and opinions in the expert examination procedure on the expressed suspicion of the defense in the evidence, facts or circumstances of the criminal act in court proceedings based on the practice of the expert witnesses.

In the re-examination procedure, the Center's experts clarified all the doubts about the excluded and recorded evidence and established facts by applying scientific standards that helped the court in deciding in a reasonable and logical manner in criminal proceedings.

Keywords: ballistics, traffic, expertise, traceology, shooting traces, proven standard.